

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	40
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
TEMIR YO'L YO'LLARINI TA'MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	55
Mamanov Alisher Umbarovich	
ENERGETIKA TARMOG'I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'LLARI.....	60
Xamdamova Gavxar Absamatovna	
SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI.....	65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi	
IJTIMOIIY OBYEKTlarda QURILISH XIZMATLARINI MOLiyALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOIYILLARI.....	68
Gapparov Azim Qayumovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	72
Zaripov Shoxboz Alijon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	75
Kolmatova Asila Menglimurod qizi	
РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	81
Н.Т. Бекназарова	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT.....	86
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI.....	93
Alimardonov G'ayratjon Nuraliyevich	
DIGITAL TWIN-BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS.....	99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva	
PAXTA BO'LAKCHASINING OG'MA TO'RLI YUZA SIRTI BO'YLAB HAVO OQIMI TA'SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI.....	108
Karimov Abdusamat	
АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ.....	115
Бабаджанов Шухрат Атахмович	
“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI”.....	120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA'SIRI.....	124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI	129
Ro'zimatova Shaxlo Baltaboy qizi	
THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING	134
Negmatov Nodir Nozimovich	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI.....	139
Aytiyeva Sevara	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI.....	149
Abdullayeva Matluba Nematovna, Nuriddinov Kamoliddin Faxriddin o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	155
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
POPULATION IMPACT ON CONSUMER CULTURE AND NATIONAL ECONOMIC GROWTH.....	160
Rustamov Sherov Oblokulovich	
AVTOTRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI YAXSHILASHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	164
Laylo Akbarova, Komolov Adxam Dilshod o'g'li	
MODELING THE DIFFUSION OF DIGITAL BANKING ADOPTION IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM TBC BANK USING THE BASS DIFFUSION MODEL AND A HYBRID REGRESSION APPROACH	169
Feruza Nabieva	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH VA BAHOLASH	176
Rabbimov Elbek Abdulloyevich, G'afforov Ilhom Ilyosjonovich, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
O'ZBEKISTONNING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING INTEGRALLASHGAN MODEL.....	183
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-KONSEPTUAL ASOSLANISHI.....	188
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISH VA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	194
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
SANOAT KORXONALARI TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI	198
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
SOLIQ STAVKALARINI TABAQALASHTIRISHNING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	202
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
MINTAQALAR IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI TAFOVUTLARNI KAMAYTIRISHNI TA'MINLASHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	208
Egamov Temur Muzaffarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLYAVIY RAG'BATLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	213
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURLIGI.....	217
Achilova Firuza Kurbanovna	
INVESTITSIYALARNI JALB ETISH ORQALI MAXSUS IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	222
Ergashev Olim	

KICHIK BIZNES INNOVATSION FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY TENDENSIYALAR	227
Amirov Zubaydulla Toir o'g'li	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	233
Isakjanova Saboxat Muhamedovna	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA AKSIYADORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEXANIZMLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	238
Xakimov Uchkun Xamitovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MILLIY MAKROIQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	242
Mardanova Ra'no Isakovna	
XUSUSIY VA DAVLAT SHIFOXONALARI UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI QIYOSIY TAHLIL	246
Yakubov Temur G'anibekovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RESURS SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK MODEL	250
Ziyodullayev Qahramon	
"MILLIY TURIZM SITUATSION-MONITORING MARKAZI" VA "YASHIL TUROPERATORLAR" FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI	254
Toshev Akmal Salimovich	
RISK-MENEJMENT VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O'ZARO BOG'LIQLIGINING KONSEPTUAL MODELINI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	261
Madaminov Bekzod Allayarovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI)	266
Djumanova Rano Fayzullayevna	
OLIY TA'LIM SIFATINI BAHOLASHDA MAJMUALI DIAGNOSTIK MODELNING AMAL QILISH XUSUSIYATLARI	272
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	278
Vafiyev Raxim Xalimjonovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	282
Nigora Nurmatova	
BANK SEKTORINING INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISHDAGI STRATEGIK O'RNI	287
Abdumavlonov Abdumutal Abdumajid o'g'li	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	291
Allabergenova Nilufar Shermetovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA TA'MINOTLI YIRIK KREDITLAR ASOSIDA QIMMATLI QOG'OZLAR CHIQRISH ORQALI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI	298
Ahmedov Akbarali Sultonmurodovich	
"MINTAQA SANOATI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI"	306
Abdinazarov Xusan Shaymanovich	
BUDJET TASHKILOTLARI FAOLIYATIDA MAJBURIYATLAR: MAZMUNI, TURLARI VA TARKIBI	309
Jabbarova Charos Aminovna	
ATROF-MUHIT VA EKOLOGIK IQTISODIYOT: TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RESURLARDAN OQILONA FOYDALANISH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	316
Alikulov Samar Abdirashidovich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASI RIVOJLANISHIDA FORSAYT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	322
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
АНАЛИЗ ДЕБИТОРСКОЙ И КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩЕГО СУБЪЕКТА	329
Камолова Феруза Кахрамоновна	

TASHQI QARZNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI: QARZ BARQARORLIGINI BAHOLASH MODELLARI ASOSIDA O'ZBEKISTON MISOLIDA TAHLIL	333
Oliyoyrova Kumushoy Ahmad qizi, Tashmuxeamedova Yayra Atxamovna	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLARNI TARTIBGA SOLISHNING TAHLILI	339
Kudiyarov Kishibay Ramatullaevich	
KORXONALAR FAOLIYATINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ TAJIRIBASI	343
Iminova Nargizaxon Akramovna	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING TO'LOVGA QOBILIYATLILIGINI BOSHQARISHDA RISKLAR VA RISK-MENEJMENTNING O'RNI	350
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA KAMCHILIKLAR	354
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Xasanboyeva Muyassar Ubaydullayevna	
XUSUSIY KORXONALARDA KADRLAR MENEJMENTI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	358
Alimova Dildora Damirovna	
BANK TRANSFORMATSIYASI TUSHUNCHASI VA UNING MENEJMENTDAGI O'RNI	363
Rajabov Oybek Panjievich	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	367
Eshtemirova Anora Norboy qizi	
BOZOR KONYUNKTURASIGA MOS PIYOZ YETISHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	371
Sadikova Shohida Obidqul qizi	
HUDUDLARDA MAISHIY XIZMATLAR SOHASINI KLASSTERLASH VA RESURS SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	375
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
XUSUSIY VA KORPORATIV TUZILMALARDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI HAMDA AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISH AMALIYOTI	380
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
YIRIK VA KICHIK BIZNES O'RTASIDA KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	385
Nasirova Kamola Alimovna	
MOLIYAVIY HISOBOTLARNING QAROR QABUL QILISH JARAYONIDAGI IQTISODIY ROLI	394
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Yahyayeva Ra'no Raximovna	
DIRECTIONS FOR IMPROVING INVESTMENT POLICY IN THE CONDITIONS OF DIGITAL ECONOMY (EXPERIENCE OF UZBEKISTAN)	400
Khatamov Nurbek Achildiyevich, Sharifi Abdul Fatah	
DAVLATNING FISKAL VA MONETAR SIYOSATI UYG'UNLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH	405
Uralov Shavkat Maxramovich	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BIZNES JARAYONLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	410
Yusubov Muzaffar Alimbayevich	
BANKLARDA RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING MIJOZLAR QONIQISH DARAJASIGA TA'SIRI	414
Ro'ziboyev Shuxrat Komilovich	
BOJ-TARIF SIYOSATI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-AMALIY YO'NALISHLAR	418
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHDA BOSHQARUV KADRLARINING KOMPETENSIYASI	424
Mahsutaliyev Abdusalom Hasanovich	

ZIYORAT TURIZMIDA DESTINATSIYA VA GEOAXBOROT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	433
Qosimov Jahongir Ro'ziboyevich, Suyunova Nilufar	
YEVROPA DAVLATLARIDAGI KORXONALARDA MOLIVAVIY REJALASHTIRISH AMALIYOTINING TAHLILI VA ULARDAN O'ZBEKISTON MOLIVA TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
TASHKILOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA LOYIHALARINI BOSHQARISH	446
Xasanov Odilxon Kaxxorovich	
O'ZBEKISTON TURIZM SANOATINING XALQARO RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	450
Kobilova Shozoda Timurovna, Isxakova Sarvar Ayubovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LABOR THEORY: EVOLUTION, CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS.....	456
Tukhliyev Bakhodir Adinaevich	
ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ПЕРВОГО ПРИМЕНЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В СИСТЕМЕ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	460
Астанов Зафар Муродуллаевич	
TA'LIM MUASSASALARIDA O'QITISH SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR PLATFORMALARINI YARATISH VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	466
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI YASHIL IQTISODIYOT TAMOIYILLARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI	472
Norboyev Sarvar Azodovich	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHDA INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	476
Xatamova Manzura Ochilidiyevna, Safarov Botir Isaq o'g'li	
MAXSUS IQTISODIY ZONALARDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI.....	482
To'rayeva Nafisa Odiljonovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISHNING PUL MUOMALASI BARQARORLIGIGA TA'SIRINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	487
Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich	
O'ZBEKISTONDA TAKSI XIZMATLARI BOZORIDA INSTITUSIONAL ISLOHOTLARNING IQTISODIY AHAMIYATI	491
Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li	
EKOLOGIK TANGLIK SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA YERLARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	497
Kudiyarov Aybek Alisherovich	
BANK LIKVIDLIGINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	502
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
IQTISODIY FAOLIYAT TURLARI BO'YICHA SANOAT ISHLAB CHIQARISH TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH.....	509
Almardanova Farzona Tulkin qizi, Kasimov Azamat Abdurkarimovich	
QUYI AMUDARYO IQTISODIY MINTAQASI CHEGARABO'YI HUDUDLARINING TURISTIK IMKONIYATLARI.....	515
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
SURXONDARYO VILOYATIDA ULGURJI SAVDO HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	522
Turotova Sohiba Djumanazarovna	
MINTAQADA INNOVATSION USULDA BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	531
Davranov Odil Jumanazarovich	

ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI VA MAHSULOT TANNARXINING BOSHQARUV TAHLILINI AMALGA OSHIRISH USULLARI	538
Xamidova S.Ya.	
STRATEGIES FOR INCREASING COMPETITIVENESS IN DEVELOPING EXPORT ACTIVITIES IN SMALL ENTERPRISES.....	544
Nasridinova Shokhida Taufikovna	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA ILMIY-NAZARIY QARASHLAR	551
To'g'onov Ibroximxo'ja	
XUSUSIY TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY RESURLARINI MUSTAHKAMLASHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.....	555
Xolmatov Dilmurod Maxmudjonovich	
PENSIYA JAMG'ARMASI DAROMADLARI SHAKLLANISHI MASALALARI.....	562
Sherjonov Doniyor Saparbaevich	
EKSPORT VA VALYUTA OPERATSIYALARINING NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLARI.....	566
Sobirova Xilola Rustam qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA AHOLI JON BOSHIGA CHAKANA SAVDO AYLANMASI HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	571
Qudratova Shahnoza Shuhrat qizi	
XO'JALIK JAMIYATLARIDA BOSHQARUV ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	579
Valijonov Akmaljon	
XIZMATLAR IQTISODIYOTI VA UNI RIVOJLANISHNING NAZARIY ASOSLARI	584
Abduxoliqova Farangiz Abduxoliq qizi	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMI: HOZIRGI HOLATI, MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	588
Kuvandikov Shuxrat Oblokulovich, Abduxalikova Komila Abduxalikovna	
ИНТЕГРАЦИЯ МЕТОДОВ КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ (АВС) И ЦЕЛЕВОГО КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ (ТС) КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	595
Киличева Ф.Б.	
GAZ TARMOQLARINI MODERNIZATSIYA QILISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	601
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
SOLIQ NAZORATI TIZIMI: IQTISODIY MOHIYATI, SHAKLLARI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	606
Donaboyev Dostonbek Xusan o'g'li	
УПРАВЛЕНИЕ ПРИБЫЛЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ЕГО ФИНАНСОВОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ	610
Агзамов Авазхон Талгатович, Алиева Сусанна Сейрановна	
NOBANK KREDIT TASHKIOTLARINING AKTIV OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	618
Sardor Karimov Boydulla o'g'li	
INVESTITSION JOZIBADORLIKNING IQTISODIY MOHIYATI VA INVESTITSIYA NAZARIYALARI INTEGRATSIYASI	624
Abdullayeva Nilufar Ruslanovna	
QURILISH KORXONALARINI KORPORATIV QIMMATLI QOG'OZLAR ORQALI MOLIYALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJ TAJRIBASI VA UNI QO'LLASH YO'NALISHLARI.....	630
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
OPEN BANKING AS A DRIVER OF FINANCIAL INNOVATION AND INCLUSION IN UZBEKISTAN'S BANKING SECTOR.....	637
Kuvatova Oliya Sheraliyevna, Asadbek Ergashov	
TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY SAMARADORLIGINI BOSHQARISH VOSITALARI	642
Sadikov Q.M.	

BOSHQARUV HISOBIDA NARX SHAKLLANISHINING NAZARIY JIHATLARI (TOVAR BOZORIDA USTUN MAVQEGA EGA XO'JALIK SUBYEKTLARI MISOLIDA).....	646
Xaitmetov Elmurat Sidikmatovich	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ЭНЕРГОЁМКОСТИ ВВП НА ОСНОВЕ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ МОДЕЛЕЙ	652
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
XALQARO LOYIHALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI INTEGRATSIYA YETUKLIGI MODEL VA SAMARADORLIKNI BAHOLASH METODOLOGIYASI	659
Ne'matova Bonura Umid qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDITNING MOHIYATI, MAQSADI VA ASOSIY VAZIFALARI	664
Mamatqulov Avazbek Axmadaliyevich	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI FAOLIYATIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV ASOSIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	674
Xusanova Gavhar	
MAHALLIY SHAROITDA SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI KO'P MEZONLI BAHOLASHNING IQTISODIY YO'NALTIRILGAN GIBRID MODEL VA UNING AMALIY QO'LLANILISHI.....	679
Mirzayeva Shaxnoza Mamat qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QUYOSH FOTOELEKTR STANSIYALARINING HOLATI VA O'RNATILGAN QUVVATLARINI TAHLIL QILISH	683
Maxamadiyev Farrux Mirazimovich, Baratov Laziz Suyun o'g'li	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG'LARNING NAZORATINI TASHKIL QILISH.....	688
Dadaboyev Tulqinjon Yusupjonovich, Dadaboyev Abdurahmon Ne'matjon o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING IQTISODIY OMILLARI VA ZAMONAVIY AHAMIYATI	693
Yusubov Inomjon Ikrom o'g'li	
MOLIYAVIY RESURLARNI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK VA AMALIY JIHATLARI	699
Narzulloyev Behruz Baxtiyor o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI AMALIYOTI TAHLILI	702
Kazakbayev S.B.	
BOG'DORCHILIK TARMOG'NI RIVOJLANTIRISHDA SUV TEJAMKOR TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	705
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
MHXS ASOSIDA SUG'URTA KOMPANIYALARINING BUGALTERIYA HISOB VA MOLIYAVIY TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH STRATEGIYALARI.....	709
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ XO'JALIGINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING IMTIYOZLI MOLIYALASHTIRISH MYEXANIZMLARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH	718
Xolmatov Sanjarbek Xojimamatovich	
MAHALLA TIZIMIDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA INKLYUZIV IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI.....	724
Berkinov Bozorboy Berkinovich	
XALQARO TURIZM BOZORIDA MICE TURIZMINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH JARAYONLARINING NAZARIY ASOSLARI	728
Fayyoza Xalimova Nafasovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA MIJOZLARGA YO'NALTIRILGAN BIZNES JARAYONLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH AMALIYOTI.....	733
Azimov Asrorjon Muzaffarjonovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BANDLIKNI LEGALLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	737
Xalimbetov Farxad Bagibekovich	

TIJORAT BANKLARINING BIZNES EKOTIZIMI MUAMMO VA YECHIMLAR.....	742
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI YALPI HUDUDIIY MAHSULOT XAJMIGA ASOSIY KAPITALGA KIRITILGAN INVESTISIYALARNING TA'SIRI	749
Sultanov Anvar Abdullaevich	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA QURILISH SANOATINING IQTISODIY HOLATI.....	754
Axmedova Sanobar Ikrom qizi, Davlatov Ahmadjon Anvarbek o'g'li	
DAVLAT XUSUSIY SHERIKCHILIK LOYIHALARIDA VUJUDGA KELADIGAN RISKLARGA QARSHI UZOQ MUDDATLI IQTISODIY STRATEGIYALAR	760
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
MODERN MODELS OF SALES LOGISTICS IN THE SERVICE SECTOR: MARKETING ASPECT AND AREAS FOR IMPROVEMENT	764
Mamatkulova Shoiria Djalolovna	
РОЛЬ ПЛАНИРОВАНИЯ И ПРОГНОЗИРОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ОРГАНИЗАЦИИ ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА.....	769
Ахмедова Азиза Тохировна, Зайналов Ж.Р.	
ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА КАК ОСНОВА ФИНАНСОВОГО МОДЕЛИРОВАНИЯ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВЕ.....	774
Айматова Фарида Хуразовна	
XORIJIY MOLIYAVIY RESURLAR VA ULARNING IQTISODIY O'SISH SIFATINI TA'MINLASHDAGI O'RNI	778
Xomidova Kamola G'olib qizi	
SUG'URTA TASHKIOTLARIDA TO'LOV QOBILIYATINI OSHIRISHGA QARATILGAN ICHKI BOSHQARUV INSTRUMENTLARINI TAKOMILLASHTIRISH	783
Xattabov Murodulla Batirovich	

SUG'URTA TASHKILOTLARIDA TO'LOV QOBILIYATINI OSHIRISHGA QARATILGAN ICHKI BOSHQARUV INSTRUMENTLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Xattabov Murodulla Batirovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil izlanuvchisi.

E-mail: leon.eshliy5999390m@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada sug'urta tashkilotlarida to'lov qobiliyatini oshirishga qaratilgan ichki boshqaruv instrumentlari tahlili keltirilgan. Shu bilan bir qatorda sug'urta tashkilotlarida to'lov qobiliyatini oshirishga qaratilgan ichki boshqaruv instrumentlarini takomillashtirishga qaratilgan taklif va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: sug'urta bozori, sug'urta tashkilotlari, sug'urta to'lovi, sug'urta mukofoti, sug'urta puli, sug'urta javobgarligi.

Abstract. Bu masalada sug'urta tashkilotlarida to'g'ridan-to'g'ri qarorga kiritilgan ichki boshqaruv asboblari tahlili maqola. Shu bilan bir qatorda sug'urta tashkilotlarida to'lovni ko'rib chiqish uchun ichki boshqaruv asboblari ta'minlashga taklif va amaliy tavsiyalar ishlab chiqarish.

Key words: sug'urta bozori, sug'urta kompaniyasi, sug'urta to'lovi, sug'urta mukofoti, sug'urta puli, sug'urta javobgarligi.

Аннотация. В данной статье представлен анализ инструментов внутреннего управления, направленных на повышение платежеспособности страховых организаций. Одновременно разработаны предложения и практические рекомендации по совершенствованию инструментов внутреннего управления, направленных на повышение платежеспособности страховых организаций.

Ключевые слова: страховой рынок, страховые организации, страховые платежи, страховые премии, страховые деньги, страховая ответственность.

KIRISH

O'zbekistonda sug'urta bozori jadal rivojlanib borayotgan milliy iqtisodiyotning muhim institutsional bo'g'inlaridan biri sifatida shakllanib, sug'urta tashkilotlari ushbu tizimning barqaror faoliyat yuritishini ta'minlovchi asosiy moliyaviy institutlar hisoblanadi. Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiya bosqichiga o'tishi sharoitida sug'urta bozori oldiga qo'yilayotgan vazifalar tubdan o'zgarib, sug'urta tashkilotlarining moliyaviy barqarorligi va ayniqsa to'lov qobiliyatini ta'minlash masalasi strategik ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbekistonda iqtisodiy, institutsional va ijtimoiy islohotlarning chuqurlashuvi, innovatsion muhitning kengayishi, moliyaviy texnologiyalarning joriy etilishi sug'urta xizmatlariga bo'lgan talabni oshiribgina qolmay, balki sug'urta tashkilotlari zimmasiga yuklanayotgan majburiyatlar hajmi va tavakkalchilik darajasini ham keskin oshirmoqda. «O'zbekiston – 2030»¹ strategiyasida belgilangan inson manfaatlariga yo'naltirilgan rivojlanish modeli, moliyaviy xavfsizlikni ta'minlash, raqamli iqtisodiyot va "yashil" transformatsiya jarayonlari sug'urta tizimidan yuqori darajadagi kapital yetariligi, likvidlik va risklarni qoplash imkoniyatini talab etadi. Iqlim o'zgarishi, tabiiy ofatlar, kiberxavflar va makroiqtisodiy beqarorlik sharoitida sug'urta tashkilotlarining to'lov qobiliyatini mustahkamlash nafaqat sug'urta bozorining barqaror ishlashi, balki aholi farovonligini himoya qilish, investitsion muhitni qo'llab-quvvatlash va milliy moliya tizimining ishonchligini ta'minlashning zaruriy sharti sifatida namoyon bo'lmoqda.

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi PF-158-sonli «O'zbekiston – 2030» strategiyasi to'g'risidagi Farmoni.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Sug'urta bozorining rivojlanish yo'nalishlarini aniqlashning asosi uning hozirgi holatining tahlili va unga to'g'ri baho beishdan iborat, sug'urta bozorini maksimal aniq tahlil qilishni esa tizimli tahlil yondashuvlari asosida amalga oshirish maqsadga muvofiq. Sug'urta bozorini tizimli tahlil qilish uning sifat va miqdor ko'rsatkichlari prognozini maksimal aniq qilish imkonini beradi. Sug'urta bozori ijtimoiy-iqtisodiy tizimning muhim elementini o'zida aks ettiradi, shuning uchun unga tizimli yondashuvni to'liq asosli ravishda qo'llash mumkin. Sug'urta bozorida har qanday sharoitni tizimli yondashuv nuqtai nazaridan tahlil qilish katta evristik imkoniyatlarga ega.

Shuningdek S.Scawthom² qayd qilishicha, sug'urta sohasining rivojlanishini tadqiq qilish jarayonida tizimli yondashuv aksariyat hollarda qo'llanilgan. Shunga qaramay, sug'urta bozori infratuzilmasini o'rganishda cheklangan resurslardan foydalaniladi, vaholanki, sug'urta bozorini ham mego, mezo va mikrodarajada tahlil qilish taqozo etiladi.

Amerikalik olim Benjamin Friedman risk turlari bo'yicha aktivlarni diversifikatsiya qilish, yuzaga keladigan risklarni sug'urtalash va sug'urtalovchilar o'rtasida taqsimlash, ya'ni qayta sug'urtalash muammolarini ko'rib chiqqan. Benjamin Friedman uni milliy iqtisodiyotdagi munosabatlar dinamikasi va uning infratuzilmasining turli ixtisoslashuvlaridan olinadigan foyda nuqtai nazaridan baholaydi³. Milliy iqtisodiyot sub'ektlarining bir-biri bilan bog'liqligini ta'minlash maqsadida sug'urta tashkilotlari, banklar va nobank institutlari moliyaviy vositachi sifatida xizmat qiladi. Sug'urta tizimi, moliya bozori haqidagi institutsional nazariya, jamg'armalarni sanoat sektoridagi muqobil foydalanuvchilar o'rtasida resurslarni taqsimlovchi investitsiyalarga aylantirishni ta'minlaydigan shartli institutsional kelishuvlar sifatida tizimlash nuqtai nazaridan ajratib ko'rsatish kerak deb ta'kidlab o'tgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Sug'urta tashkilotlarida to'lov qobiliyatini oshirishga qaratilgan ichki boshqaruv instrumentlarini takomillashtirishda analiz, sintez, tanlama kuzatuv, qiyoslash, statistik tahlil, induksiya, deduksiya kabi tadqiqot usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Sug'urta tashkilotlarining to'lov qobiliyatini ta'minlash masalasi moliyaviy barqarorlikni baholashning markaziy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Amalda qo'llanilayotgan ko'plab tahlil usullarida to'lov qobiliyati aktivlar va majburiyatlarning umumiy hajmi, likvidlik koeffitsientlari hamda kapital yetariligi kabi statik ko'rsatkichlar orqali baholanadi. Biroq sug'urta faoliyatining iqtisodiy mohiyati shundan iboratki, to'lov majburiyatlari doimiy va bir xil vaqt oralig'ida emas, balki tasodifiylik, mavsumiylik va portfel tarkibiga bog'liq holda vaqt bo'yicha noteng shakllanadi. Shu sababli, faqat umumiy hajmlarga asoslangan baholash sug'urta tashkilotining real to'lov qobiliyatini to'liq aks ettira olmaydi.

Nazariy jihatdan sug'urta tashkilotining to'lov qobiliyati faqat "qancha majburiyat bor" degan savolga emas, balki "ushbu majburiyatlar qachon va qaysi davrda to'lanadi" degan savolga ham javob berishni talab qiladi. To'lov majburiyatlarining muayyan qisqa vaqt oralig'ida yuqori darajada jamlanib qolishi, hatto yetarli aktivlar mavjud bo'lgan sharoitda ham likvidlik bosimini kuchaytirishi mumkin. Bu holat sug'urta tashkilotlarida to'lov qobiliyatini vaqt omilini hisobga olgan holda baholash zaruratini yuzaga keltiradi.

Shu nuqtai nazardan, sug'urta tashkilotlarida majburiyatlarning vaqt bo'yicha taqsimlanish xususiyatlarini chuqur tahlil qilish, to'lov piklarining davriyligini aniqlash va likvid aktivlar bilan vaqt kesimidagi muvofiqlikni baholash ilmiy jihatdan dolzarb hisoblanadi. Mazkur yondashuv aktiv va majburiyatlarni muvofiqlashtirish (ALM) nazariyasi, likvidlik risklarini boshqarish konsepsiyasi hamda riskka asoslangan to'lov qobiliyati modellari bilan uzviy bog'liq bo'lib, sug'urta tashkilotining joriy va kelgusidagi to'lov qobiliyatini kompleks baholash imkonini beradi.

Shu sababli, sug'urta tashkilotlarining to'lov qobiliyatini oshirish masalasini hal etishda majburiyatlarning oylik to'planish darajasi, to'lov piklarining vaqt bo'yicha joylashuvi, to'lov talablarining siljishi va likvid aktivlar bilan qoplanish darajasini hisobga oluvchi ko'rsatkichlarni ishlab chiqish nazariy jihatdan asosli hisoblanadi. Bunday yondashuv to'lov qobiliyatini statik holat sifatida emas, balki vaqt omili bilan bog'liq dinamik iqtisodiy kategoriya sifatida ko'rib chiqish imkonini yaratadi.

Aynan shu ilmiy yondashuv sug'urta tashkilotlarida likvidlikni faqat joriy holatda emas, balki ehtimoliy xavfli davrlar kesimida baholash, to'lov yuklamalari keskin oshishi mumkin bo'lgan bosqichlarni oldindan aniqlash va to'lov qobiliyatini strategik boshqarish uchun metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Nazariy jihatdan sug'urta tashkilotlarining to'lov qobiliyati aktivlar hajmi yoki kapital yetariligi bilan cheklanib qolmay, balki

2 Scawthom C. Asian Catastrophe Insurance. / C.Scawthom, K.Kobayashi. 2008. April. – 165 p.

3 Benjamin Friedman. The Moral Consequences of Economic Growth, 2005.

ushbu resurslarning majburiyatlarni qoplash vaqti va shakliga mos kelishi bilan belgilanadi. Klassik moliyaviy nazariyada to'lov qobiliyati aktivlar va majburiyatlar o'rtasidagi miqdoriy mutanosiblik sifatida qaralgan bo'lsa, zamonaviy riskka asoslangan yondashuvlarda ushbu mutanosiblik vaqt omili bilan birgalikda baholanishi lozimligi ta'kidlanadi.

Sug'urta tashkilotlari nazariyasida to'lov qobiliyatining buzilishi ko'p hollarda aktivlar yetishmasligi natijasida emas, balki majburiyatlarning ma'lum vaqt oralig'ida yuqori darajada jamlanib qolishi natijasida yuzaga keladi. Bu holat likvidlik risklari nazariyasida "vaqt bo'yicha konsentratsiya effekti" sifatida izohlanadi. Agar sug'urta tashkilotining majburiyatlari oylar yoki qisqa davrlar kesimida noteng taqsimlangan bo'lsa, hatto yuqori likvid aktivlar mavjud bo'lgan sharoitda ham to'lov piklari davrida likvidlik bosimi kuchayishi mumkin.

Shu nuqtai nazardan, majburiyatlarning vaqt bo'yicha zichligi tushunchasi to'lov qobiliyatini baholashning nazariy jihatdan muhim elementi hisoblanadi. Majburiyatlarning vaqt bo'yicha zichligi sug'urta talablari qaysi davrda, qay darajada jamlanishini, to'lov yuklamasining qay vaqtda maksimallashtirishini va ushbu yuklamani likvid aktivlar qay darajada qoplay olishini aniqlash imkonini beradi. Bu yondashuv to'lov qobiliyatini statik balans ko'rsatkichlari orqali emas, balki dinamik oqimlar asosida baholashga qaratilgan.

Nazariy jihatdan ushbu ko'rsatkich aktiv va majburiyatlarni muvofiqlashtirish (Asset-Liability Management) konsepsiyasi bilan uzviy bog'liq. ALM nazariyasiga ko'ra, moliyaviy barqarorlik aktivlar va majburiyatlar hajmining tengligi bilan emas, balki ularning muddatlari, likvidlik darajasi va vaqt kesimidagi muvofiqligi bilan ta'minlanadi. Sug'urta tashkilotlarida ushbu muvofiqlikni ta'minlash, ayniqsa, qisqa muddatli to'lov piklari mavjud bo'lgan sharoitda, to'lov qobiliyatini saqlab qolishning asosiy shartlaridan biri hisoblanadi.

Majburiyatlarning oylik to'planish darajasi va to'lov piklarining davriyligini nazariy jihatdan tahlil qilish risklarni prognoz qilish imkonini kengaytiradi. Chunki sug'urta to'lovlari ko'p hollarda mavsumiy omillar, tabiiy ofatlar, iqtisodiy sikllar yoki muayyan sug'urta turlarining xususiyatlari bilan bog'liq holda jamlanadi. Agar ushbu jamlanish oldindan aniqlanmasa, sug'urta tashkiloti likvid aktivlarini noto'g'ri taqsimlashi va to'lov qobiliyatida vaqtinchalik uzilishlarga duch kelishi mumkin.

Shuningdek, to'lov talablarining vaqt bo'yicha siljishi nazariyasi sug'urta faoliyatida alohida ahamiyatga ega. Amalda sug'urta hodisasi sodir bo'lgan vaqt bilan to'lov amalga oshirilgan vaqt o'rtasida muayyan lag mavjud bo'ladi. Ushbu lagning o'zgarishi to'lov yuklamasining real vaqtda qay darajada shakllanishini belgilaydi. Agar mazkur siljish hisobga olinmasa, to'lov qobiliyatining haqiqiy holati noto'g'ri baholanishi mumkin.

Nazariy jihatdan likvid aktivlar bilan majburiyatlarning vaqt bo'yicha muvofiqligini baholash to'lov qobiliyatini ta'minlashning eng muhim mexanizmi hisoblanadi. Likvid aktivlar umumiy hajm jihatdan yetarli bo'lishi mumkin, ammo ularning naqdlashtirish imkoniyati va vaqt kesimidagi mavjudligi majburiyatlarni qoplash talablariga mos kelmasa, to'lov qobiliyati xavf ostida qoladi. Shu sababli, to'lov qobiliyatini baholashda likvid aktivlarning faqat miqdori emas, balki ularning vaqt bo'yicha foydalanish imkoniyatlari ham nazariy jihatdan hisobga olinishi lozim.

Shu tariqa, majburiyatlarning vaqt bo'yicha zichligi koeffitsiyentini joriy etish g'oyasi sug'urta tashkilotlarining to'lov qobiliyatini baholashda vaqt omilini markaziy kategoriya sifatida qarashga asoslanadi. Ushbu nazariy yondashuv to'lov qobiliyatini bir martalik moliyaviy holat emas, balki vaqt bo'yicha shakllanuvchi dinamik iqtisodiy jarayon sifatida talqin qilishga xizmat qiladi va sug'urta tashkilotlarida likvidlik risklarini oldindan aniqlash uchun metodologik asos yaratadi.

1-rasm. Majburiyatlarning vaqt bo'yicha zichligi koeffitsientiamalga oshirish mexanizmi⁴

4 Muallif tomonidan ishlab chiqildi.

Sug'urta tashkilotlarining to'lov qobiliyatini ta'minlash amaliyotida asosiy muammolardan biri majburiyatlarning vaqt bo'yicha noteng taqsimlanishi va to'lov piklarining muayyan davrlarda jamlanib qolishidir. Amalda to'lov qobiliyati ko'rsatkichlari, asosan, zaxiralar yetarliligi va kapital hajmiga bog'lab baholanadi, biroq majburiyatlarning vaqt kesimidagi jamlanish xususiyati yetarlicha hisobga olinmaydi. Natijada sug'urta tashkiloti umumiy moliyaviy resurslarga ega bo'lgan holda ham ayrim oylarda likvidlik tanqisligiga duch kelishi mumkin.

Nazariy jihatdan sug'urta majburiyatlari ehtimoliy va vaqt bo'yicha tarqoq xarakterga ega bo'lib, ularning konsentratsiya darajasi to'lov qobiliyatining dinamik holatini belgilaydi. Shu sababli to'lov qobiliyatini faqat balans holatida emas, balki vaqt omilini hisobga olgan holda baholash zarurati yuzaga keladi. Mazkur yondashuv riskka asoslangan boshqaruv konsepsiyasiga to'liq mos kelib, to'lov qobiliyatini statik emas, balki jarayon sifatida tahlil qilish imkonini beradi.

Ushbu dissertatsiya doirasida sug'urta tashkilotlarining to'lov qobiliyatini oshirish maqsadida majburiyatlarning vaqt bo'yicha zichligi koeffitsientini joriy etish taklif etildi. Ushbu koeffitsiyent sug'urta tashkilotining oylar kesimida shakllanadigan to'lov majburiyatlari, to'lov piklarining davriyligi, to'lov talablarining vaqt bo'yicha siljishi hamda likvid aktivlar bilan moslik darajasini kompleks baholashga xizmat qiladi.

Mexanizmning ilmiy ahamiyati shundaki, u sug'urta tashkilotida majburiyatlar taqsimotini aniq monitoring qilish, to'lovlar keskin jamlanib qoladigan xavfli davrlarni oldindan aniqlash va likvid aktivlarni maqsadli rejalashtirish imkonini beradi. Bu esa to'lov qobiliyatini ta'minlashda reaktiv emas, balki proaktiv boshqaruv modelini shakllantiradi.

Majburiyatlarning vaqt bo'yicha zichligi koeffitsiyenti formulasi:

Taklif etilayotgan koeffitsiyent quyidagicha ifodalanadi:

$$K_{vz} = \sum_{i=1}^n \left(\frac{M_i}{\sum M} \times \frac{1}{L_i} \right)$$

bu yerda:

M_i — i-oyda kutilgan sug'urta to'lov majburiyatlari hajmi;

$\sum M$ — tahlil qilinayotgan davrdagi jami sug'urta majburiyatlari;

L_i — i-oyda mavjud likvid aktivlar koeffitsienti;

n — tahlil qilinayotgan oylar soni.

Koeffitsiyentning yuqori qiymati majburiyatlarning muayyan vaqtda yuqori zichlikda jamlanganini va to'lov qobiliyatiga likvidlik bosimi ortib borayotganini anglatadi. Hisoblash algoritmi:

Sug'urta tashkilotining to'lov majburiyatlari oylar kesimida shakllantiriladi.

Har bir oy uchun to'lov piklari va ularning davriyligi aniqlanadi.

To'lov talablarining kechikishi yoki oldinga surilishi hisobga olinadi.

Har bir oydagi likvid aktivlar hajmi baholanadi.

Majburiyatlarning vaqt bo'yicha zichligi koeffitsiyenti hisoblanadi.

Natijalar asosida likvidlikni boshqarish va aktivlarni qayta joylashtirish bo'yicha qarorlar qabul qilinadi.

1-jadval. Sug'urta majburiyatlarining vaqt bo'yicha zichligi koeffitsientini hisoblash ko'rsatkichlari⁵

Oylar	To'lov majburiyatlari (M_i)	Likvid aktivlar (L_i)	Ulush ($M_i / \sum M$)	Zichlik komponenti
Yanvar	120 mlrd so'm	1,4	0,18	0,13
Fevral	90 mlrd so'm	1,6	0,14	0,09
Mart	160 mlrd so'm	1,1	0,24	0,22
...	...	...	...	...
Jami	$\sum M$	—	1,00	K_{vz}

Taklif etilgan majburiyatlarning vaqt bo'yicha zichligi koeffitsiyenti sug'urta tashkilotlarida to'lov qobiliyatini baholashni yangi sifat bosqichiga olib chiqadi. U to'lov qobiliyatini faqat zaxira va kapital yetarliligi bilan emas, balki majburiyatlarning vaqtda jamlanish xususiyati orqali ham baholash imkonini yaratadi. Bu esa sug'urta tashkilotlarida likvidlik risklarini kamaytirish, to'lov piklarini yumshatish va umumiy moliyaviy barqarorlikni oshirishga xizmat qiladi.

Sug'urta tashkilotlarining to'lov qobiliyatini oshirish jarayonida mavjud muammolardan biri sug'urta portfelining ichki tuzilmasi yetarli darajada chuqur tahlil qilinmasdan, umumlashtirilgan moliyaviy ko'rsatkichlar

5 Muallif tomonidan ishlab chiqildi

asosida boshqaruv qarorlarining qabul qilinishidir. Amaliyotda ko'pincha kompaniyaning umumiy foydasi, jami mukofotlar yoki agregat rentabellik darajasi asosida baho beriladi. Bunday yondashuv sug'urta turlari va servis yo'nalishlari kesimida shakllanayotgan zarar, xarajat va risklar o'rtasidagi tafovutlarni yashirib, to'lov qobiliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi ichki nomutanosibliklarning o'z vaqtida aniqlanmasligiga olib keladi.

Sug'urta tashkilotining moliyaviy barqarorligi va to'lov qobiliyati bevosita sug'urta portfelining sifati bilan bog'liq bo'lib, ushbu sifat har bir sug'urta turi bo'yicha zararlanish darajasi, operatsion xarajatlar ulushi, risk intensivligi va qayta sug'urtalash orqali qoplanganlik darajasi bilan belgilanadi. Alohida sug'urta yo'nalishlari yuqori mukofot hajmiga ega bo'lishiga qaramasdan, yuqori zararlanish yoki ortiqcha xarajatlar sababli umumiy moliyaviy natijaga salbiy hissa qo'shishi mumkin. Shu sababli, sug'urta portfelini yagona tizim sifatida emas, balki iqtisodiy samaradorligi va risk darajasi bo'yicha farqlanuvchi servis yo'nalishlari majmui sifatida baholash zarurati yuzaga keladi.

Mazkur vazifani hal etish maqsadida sug'urta turlari bo'yicha zararlanish koeffitsienti, operatsion xarajatlar darajasi, risk profili va qayta sug'urtalash imkoniyatlari asosida servis yo'nalishlarining iqtisodiy natijalarini vizual aks ettiruvchi rentabellik xaritasini joriy etish taklif etiladi. Ushbu xarita sug'urta portfelining ichki tuzilmasini ko'p omilli tahlil qilishga imkon berib, har bir sug'urta yo'nalishining to'lov qobiliyatiga qo'shayotgan ijobiy yoki salbiy hissasini aniq ko'rsatib beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

To'lov xavfi intensivligini avtomatik baholashga asoslangan dinamik segmentatsiya tizimini joriy etish sug'urta tashkilotlarida to'lov qobiliyatini ta'minlashning zamonaviy va ilmiy asoslangan mexanizmi hisoblanadi. Mazkur tizim elektron ma'lumotlar bazasi, analitik hisoblash va avtomatik monitoring modullari orqali sug'urta to'lovlari bilan bog'liq xavflarni oldindan aniqlash va segmentlash imkonini beradi. Natijada boshqaruv qarorlari reaktiv emas, balki preventiv tarzda qabul qilinib, to'lov zaxiralari, qayta sug'urtalash va tarif siyosati xavf darajasiga mos ravishda shakllantiriladi. Bu esa sug'urta tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash, likvidlik bosimlarini kamaytirish va to'lov qobiliyatini uzoq muddatli ta'minlashga xizmat qiladi.

1. Sug'urta tashkilotlarida to'lov qobiliyatini baholashni faqat statik balans ko'rsatkichlari bilan cheklash real risklarni to'liq ochib bermaydi. Majburiyatlarning vaqt bo'yicha noteng taqsimlanishi va to'lov piklari likvidlik bosimini kuchaytiradi.

2. To'lov qobiliyatiga ta'sir etuvchi asosiy ichki omillar sifatida majburiyatlarning oylik to'planish darajasi, to'lov piklarining davriyligi va to'lov talablarining vaqt bo'yicha siljishini ochib beradi.

3. Majburiyatlarning vaqt bo'yicha zichligi koeffitsiyentini joriy etish taklifi sug'urta tashkilotlarida to'lov qobiliyatini baholashni yangi sifat bosqichiga olib chiqishini ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Scawthom C. Asian Catastrophe Insurance. / C. Scawthom, K. Kobayashi. 2008. April. – 165 p.
2. Benjamin Friedman. The Moral Consequences of Economic Growth, 2005.
3. Шахов В.В. Страхование: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ, 2001. – 311 б.
4. Шихов А.К. Страхование: Учеб. пособие для студентов вузов. – М.: ЮНИТИ, 2000. – 431 с.
5. Юлдашев Р.Т. Очерки теории страхования. Ретроспективный анализ развития. / Р.Т. Юлдашев. – М.: Анкил, 2009. – 248 с.
6. Thoyts R. Insurance theory and practice / R. Thoyts. – 2010. – 340 p.; Cecchini P. The Incomplete European Market for Financial Services (ZEW Economics Studies 19.) / P. Cecchini, Jopp F. Heinemann. 2003. – 187 p.
7. Бизнес: Оксфордский толковый словарь : Oxford University Press. Прогресс-академия, 1995. Университет штата Индиана, 2010
8. Зубец А. "Маркетинговые исследования страхового рынка". М.: Центр экономики и маркетинга, 2002. 224 с.
9. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. М.: ЭКСМО. 2007. 960 с.
10. Хилл Томас Инглиш, Современные теории познания, Перевод с английского; Общая редакция и предисловие проф. Б.Э. Быховского, М.: Прогресс, 1965. – 533 с.
11. Q.Qo'ldoshev. O'zbekiston milliy sug'urta bozorida o'zaro sug'urta xizmatlarini rivojlantirish masalalari. "Iqtisodiyot va innovatsiyon texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. №2, mart-aprel, 2019-yil.
12. I.G'. Kenjayev, «Sug'urta tashkilotlarining moliyaviy resurslarini joylashtirish samaradorligini oshirish yo'llari» Iqtisodiyot fanlari bo'yicha PhD ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya avtoreferati. T.: TMI, 2019. 26 b.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
